

מאוצרות הפרשה

"ויהי ברד בכל ארץ מצרים על האדם ועל הבהמה..." למה פירטם הכתוב, הלא פשוט שברד שיורד פוגע בכל מה שימצא? ! אלא כך היתה הנבואה שאם יהיו בבית לא ירד עליהם הברד ולא יזיקם. עיי"ש. לפי זה נמצא שמה שהבית הציל מהברד אין זה בגלל שגג הבית היה מסתור מהברד, אלא כיון שנאמר שבבית לא היה ברד לא היה כלל ברד על מקום זה! על בתים לא ירד ברד!

עתה נסביר הכל להפליא – הרי יש להבין איך יכלו המצרים לכנוס את כל צאנם ורכושם תחת ביתם, איך זה אפשרי? ! ובוודאי באותם ימים אחרי אזהרת משה על הברד, איך יכלו לבנות בזמן כה קצר הרבה רפתות ובתים להגנה מפני הברד? אלא למבואר יכלו לעשות זאת בקלות, הרי מספיק אם יבנו מבנה שבהלכה יש לו שם "בית" על ידי דיני לבוד, גוד אחית ושאר הלכות. דבר כזה יתכן לעשות במהירות ובנקל. עכשיו מובן היטב שהמצרים לא האמינו כי בית כזה המפולש מכל צדדיו יוכל להגן עליהם מהברד... רק הירא את ה' האמין שהדבר יתכן. ("אהל יהושע-משאת המלך" לרבי שמעון משה דיסקין)

וישלח פרעה (ט, כז)

בכל המכות כתוב 'ויקרא למשה ואהרן' חוץ ממכת ברד דכתיב וישלח פרעה. והיינו משום שבכל המכות קרא להם על ידי עבדיו ויד עבד כיד רבו, ולכך כתיב ויקרא, אבל בברד ששום מצרי לא היה יכול לצאת החוצה מוכרח היה לשלוח על ידי ישראל שהיו אצלו, כי להם לא הזיק הברד.

וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקלת ויסף לחטא ויכבד לבו הוא ועבדיו (ט, לד)

מפשטות הכתוב משמע שזה שהפסיק הברד זה עצמו גרם ל"ויכבד לבו", ויש להבין מה גרם לו זאת.

מבאר בספר "בכורי ישראל", שהנה במכת ברד היו ג' דברים: מטר, קולות וברד. פרעה רצה שיפסיקו רק הקולות והברד כמו שאמר: "העתיור אל ה' ורב מהיות קולות אלקים וברד ואשלחה אתכם ולא תוסיפון לעמוד" (ט, כח), אבל הגשם היה ברכה למצרים. ואכן משה נענה לבקשתו והבטיח לו: "ויואמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה' הקולות והברד לא יהיה עוד למען תדע כי לה' הארץ (ט, כט).

אמנם, למעשה נפסקו כל הג' דברים כדכתיב: "ויצא משה מעם פרעה את העיר ויפרש כפיו אל ה' ויחדלו הקולות והברד ומטר לא נתן ארצה (ט, לג). כיון שכך, אמר פרעה, זה וודאי לא מכח משה רבינו שהוא הרי הבטיח שיעצרו רק הברד והקולות, וזהו אומרו: "וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות" לכן "ויסף לחטא ויכבד לבו הוא ועבדיו". ובזה מובן מה שמצינו בתחילת פרשת בא שהקב"ה אמר למשה אריכות דברים "ויואמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרב"ו וגו', שהקב"ה אמר לו שאל ירע לבבו בכך שכביכול לא נתקיימה הבטחתו, כי כל המטרה בזה היא בכדי להכביד את לב פרעה וכו'. (עפ"י בכורי ישראל, הובא בעלון אגעדאנק)

אמר אל אהרן נטה את מטך והך את עפר הארץ (ח, יב)

במכת כינים נצטוו משה לומר לאהרן להכות את עפר הארץ, כי כדברי רש"י: "לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה, לפי שהגן עליו כשהרג את המצרי ויטמנהו בחול". והנה אם נתבונן גם בענין זה, מה הועיל לו העפר, הרי מיד למחרת נודע הדבר?

נמצאנו למדים שגם הרגשה טובה של יום אחד, בהיותו מדמה לעצמו שניצל מחרב פרעה על ידי הטמנת המצרי בחול – גם על הרגשה מועטת זו נתחייב משה רבנו בהכרת הטוב לחול ולעפר אשר במצרים! ועל אחת כמה וכמה שאנחנו מחויבים בהכרת הטוב על מעשה הטבה של ממש, וביותר אם הטבה זו נמשכת שנים רבות, כמו אצל בני זוג, או ההטבה של הורים לילדיהם, היש גבול להכרת הטוב שמחויבים על מקרים כגון אלה!

אחד ממקורביו של ראש ישיבת חברון, הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל סיפר לי מעשה שהתרחש בשנותיו האחרונות של ראש הישיבה: יום אחד באתי לביתו כדי לקחתו להיכל הישיבה. היה זה כבר בתקופה שבה קשתה עליו ההליכה, והטפוס במדרגות בכפל כפלים. ראש הישיבה יצא מביתו, ירד לאיטו במדרגות, וכשהגענו כבר אל המדרגה ברחוב, נעצר לפתע. "מה קרה" – שאלתי את הגרש"ז. והגאון, רמז בידי שהוא צריך לעלות שוב לביתו. התפלאתי, ולא ידעתי פשר הדבר, מספר המקורב. ראש ישיבת חברון עולה שוב במדרגות, וכשהוא מתנשם ומתנשף, פותח את דלת הבית, ניגש אל המטבח, ואומר לרעיתו הרבנית: "כשיצאתי מהבית, שכחתי לומר לך שלום, לכן אני עושה זאת עכשיו" - - - אמר שלום בחינניות מרובה, ויצא את הבית. אה, כמה הכרת הטוב חייב האדם לאשתו! ואם כך לעקרת הבית, על אחת כמה וכמה כפולה ומכופלת היא חובתנו להכיר טובה לבוראנו יתברך ויתעלה, המיטיב עמנו בכל רגע ורגע.

וכאשר אנחנו אומרים את תפלת "נשמת כל חי", נגיע למצב שכל עצמותינו תאמרנה "ה' מי כמוך"! (הגש"פ חשוקי חמד)

ויואמר ה' אל משה השם בבקר והתיצב לפני פרעה (ט, יג)
"מדוע אמר ה' למשה דוקא בלשון "והתיצב" ולא "ובא"? במדרש כתוב שפתח ארמונו של פרעה היה נמוך, ומולו עמד פסל, וכך כל הנכנס לפרעה היה חייב להתכופף ובכך השתחוה לפסל. אך היו שלשה אנשים שלמענם נעשה נס, והפתח התרומם בפניהם. ומי הם? יעקב אבינו – "ויבא יוסף את יעקב אביו ויעמדהו לפני פרעה" (בראשית מז, ז) בעמידה ישרה. משה ואהרן – "והתיצב לפני פרעה". שלשתם נכנסו לפני פרעה כשהם נצבים ועומדים, בלי לכופף את ראשם. (אלשיך)

הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים (ט, כ)

יש להעיר, וכי צריך להיות ירא שמים בשביל כך, והלא כבר ראו כמה וכמה פעמים שהמכות שהזהיר משה התקיימו בהם, וכי אדם לא בהול על ממונו, לחשוש אולי הפעם יעלה בידו, הרי לפחות לחוש צריך?! נראה לתרץ, הנה בחידושי הגר"ז ביאר הכתוב

שני מעשים נפלאים שאירעו לאחרונה המלמדים על גודל שכרם של גומלי חסדים

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: בערב שבת חול המועד סוכות בשנת תש"פ, נסתלקה לעולם שכול טוב הרבנית החשובה אלמנת הרה"ג רבי נחמן צוקער זצ"ל, ומעשה פלא נקשר בה. בבעלות הרבנית היתה דירה גדולה בעי"ת בני ברק (מחמת צנעת הפרט לא נפרט איה מקומה), שהייתה מושכרת דרך קבע לאשה בודדה שדרה שם יחד עם צאצאיה. מחיר השכירות נקבע בשעתו ל-3,000 שקלים, וכך נשאר המחיר ביניהם, על אף שברבות השנים עלה מחיר השוק לדירה כזאת לסך 5,000 שקלים. וזאת לאחר שבכל שנה כשבאו לחדש את החוזה שביניהם, היתה האשה מבקשת מחדש שירחמו עליה, הואיל וכל הכנסותיה מה'מזונות' אינם מספקים לה יותר מ-3,000 שקלים לשכירות הבית.

חתנה של הרבנית הממונה על טיפול הדירה, לא אבה לקבל בקשתה, אבל כשבא לשאול את פי בעלת הבית, ה"ה חמותו הרבנית, היתה היא מוותרת משלה, ומצווה על חתנה לרחם עליה ולהמשיך עם המחיר הישן...

ולא עוד, אלא שכל תיקון חלון וכיו"ב היתה האשה דורשת מבעלי הבית לתקן על חשבונם (על אף שתשלומיה נמוכים בהרבה מהרגיל, וכביכול קיבלה בכל חודש מתנה בשווי 2,000 שקלים), וגם על זה היתה הרבנית מצווה לוותר ולהמשיך הלאה בסדר היום.

בכל עת ועונה, בפרט לאחרונה כשהזקינה בעלת הבית, היה חתנה מגלה את אוזנה של האשה הדירה בדירה, שעליה להתפלל היטב על בעלת הבית שתאריך ימים ושנים, כי ברגע שהדירה עוברת לבעלות הבנים מיד הם יעלו את מחיר השכירות כפי המחיר המקובל בשוק... כי הם אינם ותרנים כאותה צדקת. וראה זה פלא, בערב ראש השנה תש"פ הודיעה האשה ברוב שמחה על שזכתה לבוא שוב בקשרי אירוסין ובקרוב היא עוזבת את הדירה ומעתיקה את מגוריה לדירת בעלה החדש. לא ארכו הימים והרבנית שבקה חיים לכל חי...

וראו הכל בעליל, כי בעוד שעד עתה היה נראה שהרבנית היא הוותרנית לאותה אשה, הרי שאדרבה, אותה שוכרת החזיקה את הרבנית בין החיים, כי הוותר – הוא היה כל זכות קיומה בחיים, וכמבואר הרבה בדברי חז"ל (עי' מסכת שבת קנו) שהצדקה והחסד מאריכים ימיו ושנותיו של האדם. ונמצא גדול חסדה עם הרבנית, פי כמה וכמה מחסדיה של הרבנית עמה

(שעמית מלמד משריט, דורש טוב לעם, פמ"ח, ה"ה הרה"ג רבי יעקב שיש שליט"א).

עוד אספרה מעשה שאירע זה עתה ממש, על שכרם הטוב של גומלי חסדים: איש יהודי היושב בקריית צאנז יצ"ו שבנתניה קבע לעשות 'מסיבת חנוכה' לכל משפחתו בביתו בליל נר א' דחנוכה בשעה 8:00 בערב, והזמין את כל בניו ויוצאי חלציו, וביניהם הזמין גם את נכדו הגדול שנישא לפני כמה חודשים, ומתגורר בשכונת רמת שלמה בעיה"ק ירושלים. וכמובן, 'איש בל יעדרי' ממסיבה רבתית זו...

והנה לקראת חנוכה פנה השווער של נכד זה, ושמו ר' דוד דרוק שליט"א (והוא שסיפר לי מעשה זה), ואמר לו: הנה גיסך (חתני) המתגורר בשכונת 'נוה יעקב' שבירושלים, שוהה עתה בשווייץ, וכבר היה אמור לחזור, אלא שמכורח הנסיבות נאלץ להתעכב שם, ובבית יושבת האי איתתא עם ארבעת ילדיה. עשה מצוה ותיכנס לשמחם 'ולהעלות את האור' בלבם בליל ראשון של חנוכה. ואכן הסכים האברך הצעיר לעשות 'ששון ושמחה' בבית גיסתו, ברם, כיצד יספיק גם את המסיבה בבית הסבא – על כן הדליק את נר החנוכה בביתו מיד עם תחילת זמן ההדלקה, ומשם מיהר לשכונת נה יעקב, כשבדעתו לשהות שם זמן מה, ולנסוע משם לנתניה בקו 947 בשעה 6:15 בערב (הנוסע מירושלים לחיפה דרך כמה ערים וביניהן גם בנתניה).

כשהגיע לבית גיסו החל לרקוד עם הילדים ולשמחם, ואכן נעשה שם 'אורה ושמחה'. כעבור שהות זמן אמרה לו ב"ב שעליהם לצאת ולמהר כדי שלא להפסיד את האוטובוס שיוליכם לנתניה, אבל הילדים הקטנים הפצירו בו לבל יעזוב אותם. נכמרו רחמיו והוא אמר לב"ב: הנה בנתניה יוכלו לעבור את המסיבה גם בלעדינו, לעומת זאת כאן זקוקים לנו, מוטב שנישאר כאן. ואכן ויתרו ולא נסעו. והנה כידוע אירעה תאונה לאותו אוטובוס שהיו אמורים לנסוע בו בהיותו בדרך (על יד לוד), כשהנהג איבד את השליטה, סטה מדרכו ונכנס בחזקה בתחנה שעמדה שם והיא עשויה מבטון, ול"ע נהרגו ארבעה יהודים מהנוסעים ועוד רבים נפצעו רח"ל. וראו אותם בעלי חסד את גודל ההשגחה העליונה אשר מילטה אותם לארץ החיים בזכות החסד אשר עשו באותה שעה ממש, וכיצד הזמין הקב"ה לידו מצוה רבתית זו להצילו ממוות לחיים. (באר הפרשה, ויחי תש"פ)

פינת ההלכה

חלוקת קלפים ב'אבות ובנים' מותרת בשבת?

שאלה: מקובל ב'אבות ובנים', חברות תהילים וכיוצ"ב, לחלק בשבת כרטיסים של כל מיני קלפים [כגון תרי"ג, וכדו']. ויש לדון דבחלק מהחבילות שמחלקים ישנם קלפים שיש בהם זיכוי לחבילות נוספות/ לתקליטור/ נופש/ ועוד.. וא"כ הקלף נחשב כזיכוי קניה בחנות שדינו כמוקצה מחמת גופו, וממילא המעטפה שנמצאים בה הקלפים נידונים כבסיס לדבר האסור שאסור לטלטלו כמבואר בש"ט סעי' ד', והגם שיש בחבילה קלפים נוספים (וא"כ הו"ל בסיס לדבר האסור והמותר דלא נידון כבסיס כמבואר שם סעי' ג') מ"מ כיון שקלף הזכיה יותר חשוב משאר הקלפים שנמצאים בחבילה הו"ל בסיס לדבר האסור וכיצד מותר לטלטל את המעטפה? ואפי' שכל מעטפה בפ"ע היא ספק בסיס, הלא קיי"ל דספק מוקצה אסור, וכמבואר במשנ"ב בסי' תצ"ז סק"ז. וגם להצד שהילד יקח בעצמו מהחבילה ולא ניתן לו, עדיין הוה ספיה לקטן שפסק השו"ע בסי' שמ"ג לאסור וכמש"כ שם הבה"ל בד"ה מדברי סופרים.

הגאון רבי יעקב מאיר שטרן שליט"א דומ"צ בב"ד זכרון מאיר השיב: ודאי שלכתחילה לא מן הראוי לחלק את זה בשבת. הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א השיב: לגבי הקלפים, לא בטוח שאצל ילד יש לו חשיבות בכרטיס הגרלה או בזיכוי, יותר מבתמונות, ולכן אין המעטפה בסיס.

חידה שבועית

אינו תפילה (לא קידוש ולא מרכה אלא תפילה) לצולף לא אורית מית הכנסת?

תשובה לחידה פר"ש: "מילה" ברית. תשובה לחידה השבועית: פרה. שם הזוכה: דניאל ארעברך נ"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות רובינשטיין – שוורץ להולדת הבן הנכד משפחות הרב ארנטורי לאירוסין הבת משפחות לנדסמן-גליק להולדת הבן הנכד משפחות חקק לבר מצוה
גני הדג: משפחות מנדלבוים – רוטשטיין להולדת הבן הנכד משפחות גינזבורג לבר מצוה משפחות ברוק לנשואי הבת משפחות מלובני לנשואי הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com